

Obsah

Předmluva	7
1 Úvod	8
1.1 Význam a úloha experimentu ve vědě a technice	8
1.2 Měření a experiment	9
2 Logické schéma experimentální práce	10
2.1 Problematika experimentální práce	10
2.1.1 Pojem strategie měření	10
2.2 Systém a logika práce	11
2.2.1 Hlavní pracovní zásady experimentální práce:	13
2.2.2 Podmínky měření	14
3 Základy metrologie	15
3.1 Organizace metrologie v ČR (STAV K 1.1.2000)	15
3.2 Hlavní úkoly institucí působících v oblasti metrologie	16
3.3 Zákonné předpisy v metrologii	18
3.4 Základní pojmy z metrologie	20
4 Pojmy chyba měření a nejistota měření	24
4.1 Zavedení pojmů	24
4.1.1 Definice a důsledky	24
4.1.2 Vztahy: chyba měření – nejistota měření	26
4.2 Klasifikace neurčitostí měření	27
4.2.1 Úvahy o výskytu a použití soustavných a nahodilých nejistot	29
5 Nejistoty funkcí o více proměnných	33
5.1 Zákon šíření nejistot	33
5.1.1 Obecné řešení problému nejistot funkce:	34
5.1.2 Výpočet nejistot funkce z Taylorovy věty	36
5.1.3 Zákon šíření nejistot v odmocninném tvaru	38
5.1.4 Využití zákona šíření nejistot k optimalizaci měření	40
6 Numerické vyjádření hodnoty	46
6.1 Logika zápisu číselné hodnoty (měření)	46
6.1.1 Základní úvahy	46
6.1.2 Semilogaritmický zápis čísla	47
6.1.3 Platná číslice — správná číslice	47
6.1.4 Logika zápisu intervalů nejistot	48
6.2 Neúplná čísla	50
6.2.1 Přiřazení nejistoty neúplným číslům	51

7	Statistika ve zpracování výsledků měření	53
7.1	Podmínky pro vznik statistického souboru	53
7.1.1	Statistické soubory	55
7.2	Charakteristiky statistických souborů	58
7.2.1	Důvody pro zavedení charakteristik	58
7.2.2	Rozdělení náhodné veličiny a její distribuční funkce	58
7.2.3	Zavedení momentových charakteristik	59
7.2.4	Užívané charakteristiky	60
7.2.5	Kvantily	63
7.2.6	Modus	65
7.2.7	Charakteristiky — teoretické, empirické, odhady	65
7.2.8	Vztahy mezi charakteristikami	65
7.3	Bodový odhad — intervalový odhad	67
7.3.1	Zavedení pojmů	67
7.3.2	Interpretace intervalu spolehlivosti	68
7.3.3	Spolehlivost intervalového odhadu	70
7.3.4	Spolehlivost — významnost:	70
7.4	Statistická rozdělení	71
7.4.1	Normální (Gaussovo) rozdělení	72
7.4.2	Normální rozdělení jako model	73
7.4.3	Studentovo rozdělení	75
7.4.4	Poissonovo rozdělení	76
7.5	Vyčíslování konfidenčního intervalu	78
7.6	Použití tabulek k výpočtu konfidenčního intervalu	81
8	Lineární regresní analýza	84
8.1	Problematika regresní analýzy	84
8.2	Formulace problému a logické schéma řešení	84
8.2.1	Etapy regresní analýzy	86
8.2.2	Zvolení kritéria regrese	86
8.3	Metoda nejmenších čtverců	87
8.3.1	Formulace problému	87
8.3.2	Reziduální součet čtverců – odhad rozptylu $\hat{s}^2$	92
8.3.3	Výběr vhodné aproximační funkce	93
8.3.4	Řešení regresního problému (příklady)	96
9	Grafické metody pro zpracování měření	103
9.1	Základní problémy	103
9.2	Vlastnosti grafického zobrazení	103
9.3	Hlavní zásady konstrukce grafů	106

7	Statistika ve zpracování výsledků měření	53
7.1	Podmínky pro vznik statistického souboru	53
7.1.1	Statistické soubory	55
7.2	Charakteristiky statistických souborů	58
7.2.1	Důvody pro zavedení charakteristik	58
7.2.2	Rozdělení náhodné veličiny a její distribuční funkce	58
7.2.3	Zavedení momentových charakteristik	59
7.2.4	Užívané charakteristiky	60
7.2.5	Kvantily	63
7.2.6	Modus	65
7.2.7	Charakteristiky — teoretické, empirické, odhady	65
7.2.8	Vztahy mezi charakteristikami	65
7.3	Bodový odhad — intervalový odhad	67
7.3.1	Zavedení pojmů	67
7.3.2	Interpretace intervalu spolehlivosti	68
7.3.3	Spolehlivost intervalového odhadu	70
7.3.4	Spolehlivost — významnost:	70
7.4	Statistická rozdělení	71
7.4.1	Normální (Gaussovo) rozdělení	72
7.4.2	Normální rozdělení jako model	73
7.4.3	Studentovo rozdělení	75
7.4.4	Poissonovo rozdělení	76
7.5	Vyčíslování konfidenčního intervalu	78
7.6	Použití tabulek k výpočtu konfidenčního intervalu	81
8	Lineární regresní analýza	84
8.1	Problematika regresní analýzy	84
8.2	Formulace problému a logické schéma řešení	84
8.2.1	Etapy regresní analýzy	86
8.2.2	Zvolení kritéria regrese	86
8.3	Metoda nejmenších čtverců	87
8.3.1	Formulace problému	87
8.3.2	Reziduální součet čtverců – odhad rozptylu $\hat{s}^2$	92
8.3.3	Výběr vhodné aproximační funkce	93
8.3.4	Řešení regresního problému (příklady)	96
9	Grafické metody pro zpracování měření	103
9.1	Základní problémy	103
9.2	Vlastnosti grafického zobrazení	103
9.3	Hlavní zásady konstrukce grafů	106

14	Kvantil $t_p(\nu)$	133
----	------------------------------	-----

Seznam tabulek

1	Schéma experimentu	12
2	Organizace metrologie v ČR	15
3	Výpočetní schéma ke konfidenčnímu intervalu	79
4	Schéma pro zjištění stupně aproximačního polynomu	94
5	Soubor naměřených hodnot	96
6	Výpočetní schéma k určení stupně polynomu	97
7	Výpočetní tabulka – (a)	99
8	Výpočetní tabulka – (b)	101
9	Nejdůležitější vztažné podmínky ovlivňujících veličin	123
10	Dlouhodobá přetížitelnost měřicích přístrojů	128
11	Krátkodobá přetížitelnost měřicích přístrojů	129
12	Hodnoty zkušebního napětí	130
13	Kvantily u_p normálního rozdělení $N(0, 1)$	132
14	Kvantily t_p Studentova rozdělení	134
15	Distribuční funkce Poissonova rozdělení – část I.	136
16	Distribuční funkce Poissonova rozdělení – část II.	137